

УДК 378.22.04:801.111

DOI 10.33251/2522-1477-2023-13-40-47

ЖУРАВЕЛЬ Наталія Вікторівна,

аспірант,

Український державний університет

імені Михайла Драгоманова

ORCID 0000-0002-7046-8800

ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО БАКАЛАВРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті уточнено дефініцію поняття «особистісно зорієнтований підхід» з використанням сучасної науково-педагогічної літератури. Розглянуто принципи, на яких базується особистісно зорієнтований підхід. Виокремлено показники застосування студентоцентрованої стратегії. Обґрунтована доцільність використання цього підходу у формуванні майбутнього бакалавра з англійської філології у закладах вищої освіти України та виокремлено основні напрями його реалізації.

Ключові слова: особистісно зорієнтований підхід, бакалавр, англійська філологія, принципи впровадження, заклади вищої освіти України.

Постановка проблеми. Сьогодні зростає потреба суспільства у високоосвічених фахівцях, які можуть демонструвати високі показники своєї професійної компетентності, але не варто забувати й про аспекти людського буття, значущість душевного піднесення, духовного збагачення, того, що закладається в процесі навчання педагогом, наставником, керівником – і є рушійним компонентом формування сучасного філолога-новатора, провідника у світ іншомовної культури. Високотехнологічний, інноваційний і глобалізаційний світ вимагає нині фахівця не лише з високим рівнем сформованості його інтелектуальної складової, а й фахівця із загальнолюдськими цінностями, зокрема з людиноцентризмом, миролюбством, гуманізмом, духовністю, моральністю, толерантністю. А такого результату можна досягти лише за умови його підготовки на суб'єкт-суб'єктних засадах, коли використовується особистісно зорієнтований підхід. Такий підхід дає змогу повністю врахувати потреби кожного студента, тому провідне завдання закладів вищої освіти полягає у впровадженні особистісно зорієнтованого підходу в навчанні, що неодмінно трансформується у представленні фахівця, готового не лише виконувати складні завдання, а й нести прогресивні ідеї гуманізму на терени людського буття. Тому актуальність теми даної статті є очевидною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Плеяда відомих як вітчизняних, так і зарубіжних учених зробила вагомий внесок в осмислення дефініції поняття та ролі особистісно зорієнтованого підходу в освітньому просторі. До цієї проблеми звертались Б. Ананьєв, В. Андрущенко, Л. Барановська [1 с. 45], І. Бех, О. Бондаревська, Л. Виготський, О. Дубасенюк, А. Дьомін, І. Зязюн, В. Лозова, О. Мішанова, Н. Письменна, В. Петровський, О. Савченко, В. Семиченко, В. Серіков, В. Петровський, А. Хуторської, І. Якиманська, Є. Яковлев, Н. Яковлева, В. Юдіна та ін. Учені розглядають особливості застосування особистісно зорієнтованого підходу в освіті, зокрема у вищій її галузі в тісному зв'язку з реалізацією компетентнісної парадигми. Формування системи компетентностей і використання компетентнісного підходу в освіті були предметом наукового інтересу І. Бежа [2, с. 26], Л. Буркової, В. Лугового [6, с. 13], О. Овчарук, Л. Хоружої.

Учені зауважують, що особистісно зорієнтований підхід є основою застосування в освітній практиці закладу вищої освіти інноваційних освітніх технологій. Так, зокрема

А. Фасоля зазначає, що на зміну традиційному навчанню з його метою – набуття певної суми знань, вироблення окресленого кола умінь і навичок – приходить особистісно зорієнтоване, яке створює умови для самореалізації особистості, реального перетворення її на суб'єкта власної діяльності і суб'єкта культури [11, с. 192]. Нам імпонує думка Н. Письменної, пов'язана з визначенням мети особистісно зорієнтованого виховання і навчання. Нею є процес психолого-педагогічної допомоги особистості в становленні її «суб'єктності», культурної ідентифікації, соціалізації, життєвого самовизначення. Особистісно зорієнтоване виховання поєднує виховання та освіту в єдиний процес допомоги, підтримки, соціально-педагогічного захисту, особистісного розвитку тощо [8, с. 250]. Н. Поліщук вважає, що на основі впровадження особистісно зорієнтованого підходу реалізується значна кількість педагогічних технологій, відбувається постійна комунікація на основі індивідуального чи диференційованого підходів, здійснюється компетентнісна підготовка, формується необхідна нова творча сила з потужним духовним потенціалом, з інноваційним і творчим мисленням у відповідності з викликами сучасного інформаційно-високотехнологічного науково-технічного прогресу [9, с. 205].

У науковому дослідженні Г. Богат проаналізовано історичні та філософські причини домінування особистісно зорієнтованого підходу, який спрямований на виділення особистості як самостійного, активного суб'єкта освітнього процесу. Представлений аналіз сучасних психологів, які відстоюють особистісно-орієнтований підхід як альтернативну парадигму психологічних досліджень. Також, окреслені як сильні так і слабкі сторони особистісно зорієнтованого підходу [12, с. 797].

Ларсом Р. Бергманом представлені теоретичні, методологічні та практичні міркування щодо особистісно зорієнтованого підходу. Даний підхід має як теоретичний, так і методологічний аспект, і після представлення його ключових теоретичних положень надається огляд деяких поширених особистісно-орієнтованих методів навчання і використання їх у роботі зі студентами філологічного профілю. Центральне місце в особистісно-орієнтованому підході займає системний погляд, компоненти якого разом утворюють модель, яка розглядається як неподільна. Цю модель слід розуміти та вивчати в цілому, а не розбивати на частини, які вивчаються як окремі сутності [13, с. 29].

Мета статті полягає в уточненні дефініції поняття «особистісно зорієнтований підхід», аналізі принципів і показників його впровадження в освітній процес; виокремленні основних напрямів застосування цього підходу у формуванні майбутнього бакалавра англійської філології у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особистісно зорієнтованому підходу властива не лише гуманістична та психологічна складові, а й насамперед даний підхід обумовлює саморозвиток, самореалізацію, самоконтроль людини загалом в умовах стрімкого потоку інформативного та емоційного навантаження. Особистісно зорієнтована освіта «... ґрунтується на загальнолюдських та особистісних цінностях, з урахуванням потреб самої людини, її мотивів, здібностей, особистих якостей, життєвих цінностей тощо» [5, с. 210].

Використання «...поняття «особистісно зорієтована освіта (педагогіка)» як інтегративного базується на спробі подолання авторитарної моделі вітчизняної освіти, у якій поняттю особистості відводилася незначна роль. У системі «суспільство (колектив) – особистість» визначальна роль відводилася першому. Тому на протигагу авторитарній освіті, абсолютизації суспільних чинників розвитку особистості постала потреба інших ідей, принципів, цінностей в основі яких поняття «особистість» та її свобода» [10, с. 124].

За великим тлумачним словником сучасної української мови «... особистість – конкретна людина з погляду її культури, особливостей характеру, поведінки; індивідуальність, особа» [3].

Услід за О. Дубасенюк, ми вважаємо, що «...особистісно зорієнтоване навчання як підхід до визначення форм і методів навчання на різних рівнях особливого значення набуває у вищій освіті. Освітнє середовище закладу вищої освіти має створювати умови для

особистісного зростання кожного студента, які, адаптуючись до мінливих умов життя, мають досягати високої соціальної взаємодії і духовного самовдосконалення. Створення таких умов зумовлено потребами формування фахівців нової генерації – носіїв і джерел соціальної та професійної діяльності, високої культури, із розвиненими індивідуальними здібностями, спроможних осмислювати та проектувати власну освітньо-виховну діяльність, готових взяти на себе відповідальність за прийняття рішень» [4, с. 41].

Провідним завданням реалізації особистісно зорієнтованого підходу в освітньому процесі закладу вищої освіти, на думку багатьох сучасних учених, є розвиток індивідуальних і пізнавальних здібностей майбутніх фахівців, формування певної культури життєдіяльності, яка надасть змогу продуктивно будувати своє повсякденне і професійне життя [8, с. 250].

Особистісно зорієнтований підхід базується на різноманітних принципах, тож слід розглянути найактуальніші в освітній галузі, а саме: принцип гуманізму, принцип відкритості, принцип діалогічності, принцип креативності, принцип гуманітарності, а також принципи вибору, творчості та успіху, довіри і підтримки, самоактуалізації та індивідуальності. Щодо підготовки бакалаврів англійської мови, то вважаємо, що важливим проявом використання особистісно зорієнтованого підходу є принцип *гуманітарності*, він лежить в основі формування майбутнього фахівця з англійської мови, його професійної та особистісної складових, адже іноземна мова повинна пройти «крізь» самого суб'єкта наукового пізнання і гармонізувати всі процеси його навчання. Світ іншомовної культури – багатий і стрімкий, новий, але і консервативний, осяжний і так само далекий, тому велику цінність мають шляхи щодо досягнення й осмислення цих векторів. Принцип *індивідуалізації* передбачає створення таких умов, за яких здобувач освіти має змогу формувати свою індивідуальність шляхом реалізації особистісних завдань. Принцип *самоактуалізації* формує, насамперед, потреби у вираженні своїх соціальних, комунікативних та інтелектуальних здібностей. Принцип *суб'єктності* уможливорює створення сприятливих умов для організації освітнього процесу з метою покращення зв'язків між усіма об'єктами навчання. Що стосується принципів творчості та успіху, довіри і підтримки, то вони допомагають формувати креативну складову майбутньої діяльності, організовувати роботу на результат, співпрацю, сприяють самовизначеності, самоактуалізації, використанню інтелектуального потенціалу для осмислення життєвих парадигм та окреслення власних освітніх горизонтів.

До ключових понять щодо розуміння особистісно зорієнтованого підходу належать поняття «суб'єкт», «суб'єктність», «індивідуальність», «особистість». Долучаючись до взаємин у педагогічному процесі, а потім і в професійній діяльності, студент-філолог постає *суб'єктом* спілкування, діяльності, пізнання. Перебуваючи в педагогічних відносинах, суб'єкт активно розвивається, у динаміці перебувають його установки світосприйняття та моральні якості, оскільки відбувається процес обміну досвідом між студентом та викладачем. Від таких взаємин залежить і формування позиції особистості як суб'єкта навчання. Узагальнюючи наукові погляди щодо *суб'єктності*, можна класифікувати даний принцип як інтегративну властивість людини, що вміщує здатність і готовність до самовияву в суспільній діяльності, пошук і реалізацію умов для вияву власної активності, бажання та вміння постійно самовдосконалюватися в діяльності та сприймати себе як продюсера власного розвитку, руху вперед [7, с. 105].

Особистісно зорієнтований підхід передбачає гнучкість у визначенні цілей, враховує особистісні інтереси студентів та їх індивідуальні особливості і створює передумови для більшої результативності навчання. Про застосування саме цього методологічного підходу в освітній діяльності ЗВО можуть свідчити такі показники: наявність у студентів мотивації до навчання; існує сприятливе, комфортне освітнє середовище для досягнення мети; використовуються ефективні форми, методи і техніки навчання; спостерігається опора на досвід, знання, уміння і навички здобувачів освіти; почуття контролю безпосередньо над освітнім процесом навчання; здобуття успіху, самореалізація шляхом задоволення освітніх

потреб; повне поринання у освітній процес; достатній термін для опрацювання і засвоєння навчального матеріалу; відсутність можливої небезпеки для здобувачів вищої освіти.

Окреслимо значущість найважливіших з них. Стосовно наявності *мотивації до навчання* зазначимо: найважливішим джерелом мотивації є потреби та інтереси студентів, тому викладач має їх знати, постійно ними керуватись, створювати можливості для їх актуалізації й задоволення. Навчальна мотивація є рушієм навчання, позитивним рухом, потягом до задоволення усвідомленої чи неусвідомленої потреби. Мотивацію учасників освітнього процесу можна зміцнити шляхом моделювання їхньої особистісної поведінки, викликаючи стан захопленості, ентузіазму, енергії, піднесення. *Сприятливе, комфортне освітнє середовище* є запорукою досягнення мети суб'єктами освітньої діяльності. Необхідне таке освітнє середовище, яке б заохочувало й спонукало до взаємодії, взаємної довіри; до виконання інтерактивних вправ, які дають змогу студентам краще пізнати інших учасників освітнього процесу; до появи позитивного зворотного зв'язку, стимулюючи оцінки зусиль і досягнень студентів. Маємо *використовувати ефективні форми, методи і техніки навчання*. Це сприятиме врахуванню існуючих індивідуальних відмінностей щодо способів і стилів навчання, які збільшуються з віком і досвідом; донесенню змісту освіти до всіх студентів, задоволенню їхніх індивідуальних потреб. *Опора на досвід, знання, уміння і навички студентів* необхідні для подальшого розвитку того, що вони вже знають і вміють, у зв'язку із вже існуючим досвідом. Слід звертатись до випадків з практики учасників освітнього процесу; використовувати техніки з високим рівнем їхньої участі. Слід намагатися зробити навчання наближеним до реальних потреб студентів, а не представляти теми тільки в академічному стилі; впроваджувати такі методи роботи, які б демонстрували вправи і завдання готові для занурення студентів у світ дорослого і бурхливого життя, тим самим готуючи їх до майбутніх викликів суспільства. Почуття контролю студентів над освітнім процесом формує їх як зрілу та самодостатню особистість. Слід створити такий клімат, щоб студенти самостійно могли представити майбутні результати і мали змогу окреслити послідувачі перспективи власних цілей та засоби по реалізації їх у життя; зважати на очікування та опиратися на них. *Досягненню успіху, задоволенню пізнавальних потреб і потреби в самореалізації сприятиме добір* завдань, які мають передбачати високу ймовірність досягнення студентами успіху, мінімальний ризик поразки; не доречно влаштовувати конкуренцію; варто визнавати, що кожен студент має індивідуальний стиль, демонструвати його успіхи, святкувати досягнення, окреслювати перспективи розвитку. Усе це, своєю чергою зміцнює мотивацію до навчання. *Зміст навчання* має брати до уваги закономірність науки. Представлення цілісної теорії спонукає до системного мислення, незалежно від майбутньої діяльності здобувачів вищої освіти. Мисленнева діяльність студентів розгортається у контексті теоретичного мислення шляхом порівняння, узагальнення, абстрагування тощо.

Що стосується *змісту навчання бакалавра англійської мови*, то вважаємо, що особистісно зорієнтований підхід може бути реалізований у таких основних напрямках:

- компонентнісний склад змісту навчання робить акценти на інтересах розвитку вільної активної особистості, також на розвиток творчої діяльності і ціннісної орієнтації;
- при доборі іншомовного змісту навчання більшою мірою враховується інтернаціоналізація сектора вищої освіти, стрімкий і мінливий потік інформаційного навантаження, з урахуванням сучасних викликів, проблем, залучення кожного студента до обговорення й аналізу. Це проявляється насамперед при доборі автентичного текстового матеріалу, у виборі тем для обговорення, в представленні актуального аудіо-візуального матеріалу;
- при відборі змісту навчання важливо передбачити такі матеріали, які апелюють до особистого досвіду студента, до його почуттів та емоцій, спонукають до вираження власної думки, оцінки;

– спонукання студентів до роздумів, самостійного пошуку інформації, висновків, узагальнень. Це особливо часто проявляється під час проблемного подання граматичного матеріалу, в тому, що теми найчастіше формулюються у вигляді проблем, а також у розвитку за допомогою спеціальних завдань, розроблених і направлених на виявлення і формування особистісно значущих компонентів майбутнього фахівця.

Таким чином, стратегія побудови освітнього процесу згідно особистісно зорієнтованому навчанню має окреслювати наукове розуміння ендогенних закономірностей розвитку особистості на самому початку, а не базуватися на зовнішній факторах, коли домінує використання методів покарання або заохочення, коли педагог лише примушує студентів підкорюватися, а не вільно, впевнено та перспективно діяти. Практичне впровадження і використання особистісно зорієнтованого підходу вказує на те, що педагог керуючись знаннями внутрішніх законів розвитку особистості, веде студента до всеосяжного осмислення буття і своєї ролі у суспільстві. Даний підхід спрямований як на педагога, так і на студента, на його внутрішні переваги і особливості. Педагог кожного разу наче знову повинен формувати свої стосунки з ним, особистісний аспект утворює ядро особистісно розвивальних технологій, а не просто умови для їх впровадження. Працюючи зі студентами, ми маємо дбати про створення ситуацій особистісно розвивального спілкування. Співпереживання має стати психологічним механізмом виховання особистості. Водночас спостерігається рефлексивна діяльність самого викладача, оскільки він має систематично аналізувати не лише чужі дії та вчинки, а й власні. Студентоцентричний педагог у своїх студентах, вихованцях має вбачати своїх учителів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виклики сучасного суспільства вимагають від нас швидкого інтегрування у світ полікультурного буття, таким чином акцентуючи увагу на гармонійному поєднанні освіти і буденного життя, особистості і навколишнього стрімкого світу. Дане успішне інтегрування можливе шляхом виділення особистісно зорієнтованого навчання як основу гармонійного і всеосяжного розвитку особистості студента. Аналіз принципів і показників застосування особистісно зорієнтованого підходу дозволяє запропонувати узагальнену дефініцію цього поняття: «це підхід котрий орієнтований на суб'єкт освітньої діяльності з метою адаптування його до швидкого і динамічного розвитку сучасного суспільства на основі принципів гуманізму, відкритості, довіри, підтримки та індивідуальності в освітньому процесі».

Визначені показники застосування особистісно зорієнтованого підходу в освітній діяльності закладів вищої освіти України, а саме: сформована мотиваційна складова, сприятливе освітнє середовище, використання ефективних методів навчання, занурення у процес навчання, сприятливі умови для задоволення пізнавальних потреб та досягнення успіху. Реалізацію особистісно зорієнтованого підходу у процесі навчання бакалавра з англійської філології вбачаємо в таких компонентах як: компонентісна складова змісту навчання; ретельно підготовлена навчальна складова курсу з урахуванням проблем і викликів сьогодення; когнітивною складовою представленого навчального матеріалу: підбору завдань, текстів, вправ на спонукання студентів до роздумів, самостійного пошуку інформації, висновків. Отже, даний підхід побудований на принципах, котрі являються фундаментом особистісного розвитку, а саме: принцип гуманізму, відкритості, діалогічності, креативності, принципи самоактуалізації та індивідуальності. Таким чином, особистісно зорієнтоване навчання створює умови для самореалізації особистості, перетворення її на суб'єкта власної діяльності і суб'єкта культури.

Перспективу майбутніх досліджень вбачаємо в аналізі особистісно зорієнтованого підходу в австралійській системі підготовки бакалавра з англійської філології для подальшого компаративного аналізу отриманих результатів і вдосконалення вітчизняного досвіду з підготовки майбутнього фахівця філологічного профілю.

Список використаних джерел

1. Барановська Л. В. Особистісно орієнтоване навчання і творчий розвиток студентів. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*, № 2, 2007. С. 45–54.
2. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. *Психологія та педагогіка*, № 2, 2009. С. 26–31.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <https://slovnyk.me/dict/vts> (дата звернення 26.03.2023).
4. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід : монографія. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 452 с.
5. Кайдалова Л. Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах: монографія. Харків: НФаУ, 2010. 411 с.
6. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. *Педагогіка і психологія*, № 2, 2009. С. 13–26.
7. Певна С. Є. Студент як суб'єкт освіти: сутність та особливості. *Педагогіка – Педагогіка – Pedagogy «Наука і освіта»*, №6, 2015. С. 105–110.
8. Письменна Н. О. Особистісно-орієнтований підхід у контексті гуманізації навчально-виховного процесу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, № 8(1). Умань, 2013. С. 250–254.
9. Поліщук Н. В. Особистісно орієнтований підхід у процесі підготовки майбутніх вчителів. *Інноваційна педагогіка*. Науковий журнал, № 47. Одеса, 2022. С. 205–209.
10. Прищак М. Д. Порівняльний аналіз особистісно орієнтованого, компетентнісного та комунікативного підходів в освіті. *Вісник вінницького політехнічного інституту*, №6, 2018. 124–133. DOI: <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2018-141-6-124-133>.
11. Фасоля А. М. Особистісно зорієнтована освіта: різноманітність парадигм // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. Вінниця, 2011. № 2. С. 192–195.
12. Bogat, G. A., von Eye, A., & Bergman, L. R. Person-oriented approaches. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Theory and method*, 2016. pp. 797–845.
13. Lars R. Bergmana, Margit Wångbyb. The person-oriented approach: A short theoretical and practical guide. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*. 2014, №2(1). pp. 29-49. DOI: <http://dx.doi.org/10.12697/eha.2014.2.1.02b>.

References

1. Baranovska, L.V. (2007). Osobystisno oriientovane navchannia i tvorchyi rozvytok studentiv [*Personally oriented learning and creative development of students*]. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment*, 2, 45-54 [in Ukrainian].
2. Bekh, I.D. (2009). Teoretyko-prykladnyi sens kompetentnisnoho pidkhodu v pedahohitsi [*Theoretical and applied meaning of the competence approach in pedagogy*]. *Psykholohiia ta pedahohika*, 2, 26-31 [in Ukrainian].
3. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [*A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language*]. Retrieved from: <https://slovnyk.me/dict/vts> [in Ukrainian].
4. Dubaseniuk, O.A. (2012). Profesiina pedahohichna osvita: osobystisno oriientovanyi pidkhid [*Professional pedagogical education: a person-oriented approach*]. I.O. Dubaseniuk (Ed.). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 41-50 [in Ukrainian].
5. Kaidalova, L.H. (2010). Profesiina pidhotovka maibutnix fakhivtsiv farmatsevychnoho profilu u vyshchikh navchalnykh zakladakh [*Professional training of future pharmaceutical specialists in higher educational institutions*]. L.H. Kaidalova (Ed.). Kharkiv: NFaU, 210-217 [in Ukrainian].
6. Luhovyi, V.I. (2009). Yevropeiska kontseptsiiia kompetentnisnoho pidkhodu u vyshchii shkoli ta problemy yii realizatsii v Ukraini [*The European concept of the competence approach in higher education and the problems of its implementation in Ukraine*]. *Pedahohika i psykholohiia*, 2, 13-26 [in Ukrainian].

7. Pevna, S.Ye. (2015). Student yak subiekt osvity: sutnist ta osoblyvosti [*Student as a subject of education: essence and features*]. Pedahohika – Pedahohyka – Pedagogy "Nauka i osvita", 6, 105-110 [in Ukrainian].

8. Pysmenna, N.O. (2013). Osobystisno-oriientovanyi pidkhid u konteksti humanizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu [*A personally-oriented approach in the context of humanizing the educational process*]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia: zb. nauk. pr. Uman. derzh. ped. un-t im. Pavla Tychyny. Uman, 8(1), 250-254 [in Ukrainian].

9. Polishchuk, N.V. (2022). Osobystisno oriientovanyi pidkhid u protsesi pidhotovky maibutnikh vchyteliv [*A personally oriented approach in the process of training future teachers*]. Innovatsiina pedahohika. Naukovyi zhurnal. Odesa, 47, 205-209 [in Ukrainian].

10. Pryshchak, M.D. (2018). Porivnialnyi analiz osobystisno oriientovanoho, kompetentnisnoho ta komunikatyvnoho pidkhodiv v osviti [*Comparative analysis of personally oriented, competence and communicative approaches in education*]. Visnyk vinnytskoho politekhnichnoho instytutu, 6, 124-133. Doi: 10.31649/1997-9266-2018-141-6-124-133 [in Ukrainian].

11. Fasolia, A.M. (2011). Osobystisno zoriientovana osvita: riznomanitnist paradyhm [*Individually oriented education: diversity of paradigms*]. Stratehii, zmist ta novi tekhnolohii pidhotovky spetsialistiv z vyshchoiu tekhnichnoiu osvitoiu. Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu, 2, 192-195 [in Ukrainian].

12. Bogat, G.A., von Eye, A., & Bergman, L.R. (2016). Person-oriented approaches. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Theory and method*, 797-845.

13. Lars R. Bergmana, Margit Wångbyb (2014). The person-oriented approach: A short theoretical and practical guide. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, №2(1), 29-49. DOI: <http://dx.doi.org/10.12697/eha.2014.2.1.02b>.

ZHURAVEL Nataliia, postgraduate, Ukrainian State Mykhailo Drahomanov University.

PERSON-ORIENTED APPROACH TO THE FORMATION OF THE FUTURE BACHELOR OF ENGLISH PHILOLOGY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Absrtact. *In the article, using modern scientific and pedagogical literature, the definition of the concept of "person-oriented approach" is clarified. The principles on which the person-oriented approach is based are considered, namely: the principle of humanism, the principle of openness, the principle of dialogicity, the principle of creativity, the principle of humanitarianism, as well as the principles of choice and creativity, and success.*

Indicators of the application of the student-centered strategy are highlighted: motivation to study, comfortable educational environment, use of effective forms, methods and teaching methods, reliance on experience, knowledge, abilities and skills of students. The expediency of using this approach in the formation of future bachelors of English philology in higher educational institutions of Ukraine is substantiated, and the main directions of its implementation in such components as: component content of education are highlighted; demonstrate students' successes, celebrate their achievements, outline development prospects; carefully prepared educational component of the course taking into account the issues and challenges of today; cognitive component of educational material: selection of tasks, texts, exercises to encourage students to think, independently search for information, conclusions, generalizations. The leading task of implementing a person-oriented approach in the educational process of a higher educational institution is the development of individual cognitive abilities of future specialists. The practical use of a person-oriented approach indicates a wide, free pedagogical variability, based on the knowledge of the internal patterns of personality development. This approach is equally addressed to the teacher and to the student, to their characteristics and tendencies.

Key words: *person-oriented approach, bachelor's degree, English philology, principles of implementation, institutions of higher education of Ukraine.*

*Одержано редакцією: 28.03.2023 р.
Прийнято до публікації: 10.04.2023 р.*